Otto Schneider
Papers

Memorandum to Ministry of Education

6059

521

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(1)

על מצב החינוך וההשכלה

בדרישות של החינוך וההשכלה אני מתכבד למסור להלן כמה הצעות בעניינים אלה:

א. אמנות וחינוך.

ב. שיפור מצב האמנים.

ג. פיקוח ממשלתי על בתי-נכאות ומוסדות לחינוך אמנותי.

3. לאמנים חברי קיבוצים.

ד. שאלת בנין מרכזנו [illegible].

א. אמנות וחינוך.

1) הצעות לשיפור הוראת הציור בבתי-הס"ס העממיים והתיכוניים אני מביא במאמר המיוחד לחוברת הבאה של „אורים": הצעות אלה מכוונות לאמנות כמחנכת אפיו של האדם בציור ובמתכונות לשיטת הוראה [illegible] מליגות. עם הגדרת מושגי הרשום והציור מוצעת שיטת נקשרים בין ערכים אסתטיים לבין ערכים מוסריים מתבררים. פיתוח הרמוני של כשרונות הנוער וטעמו. כאמור מאמר הצעתי גם כינוס מורים לציור ושאר הנוגעים בדבר לשם בירור חדש ומקיף של אותן שאלות.

2) הנהגת תולדות האמנות (והיסטוריית האמנות) כמקצוע בכתות העליונות של בתי-הס"ס התיכוניים. ניתוקים ופרטים מכל מאמר אחר, שהופיע ב„אורים" בחשון ש.ז.; החוברת הבאה ד"פ גם היא. הצעה זו כוללת גם העמדת מקצועות אחרים (כמו תנ"ך, היסטוריה וטבע) ע"י בראיית חומר אמנותי מתאים. המקצוע החדש והחידושים האחרים דורשים מכשירים, פנקסים ואוספי תמונות. הקושי העיקרי הוא המחסור במורים בעלי השכלה מתאימה. כאלה אין להגשמה אני ממליץ על הנהגת המקצוע בבתי-המדרשות למורים וקורסים למורים, ראשית למלמדים ציור [illegible] ספר לימודים. בעתיד הקרוב אתכבד להגיש הצעה בענין זה.

ב. שיפור מצב האמנים.

1) אירגון השאלת תמונות. בכמה מקומות בארץ יאורגנו מרכזים בהם שאלה תמונות עממיים. את בתי הם אלה יגלו האמנים ואחוז קטן יקנו בהם בהוצאות [illegible] בהם אלה תהיה [illegible] חשבון והערכה מוגבה מוגדרת. בה אלה תמונות ציורים בצבע-שמן, בצבע-מים ופסטל, גם פסלים, וכמובן אפשר יהיה לבקש להשתמש את התמונות האלות יוצגו בשולים גם לקניית תמונות נוחים, ואותם מרכזי בה אלה [illegible]

2)

גם מכירה עצמית, ביחוד של עבודות גראפיות. מפעל זה יוכל [יעשה] בשיתוף-פעולה עם אגודת הציירים והפסלים, וגם בבילוט הסגני והאדמיניסטרטיבי יועסקו אמנים. הרווחים שיהיו דחוף נתנו מסגרות מעודדות. מלבד הסיוע הקונסטרוקטיבי לאמנים ישפר הדבר את טעם הקהל וינצחו רגלי קיטש למיניו. [illegible] ציורים מקוריים [illegible] רבים, [illegible] גרפיקות ורפרודוקציות היטב [illegible] לא יבקשו עוד.

2) דו-ירחון או רבעון לאמנות (וארכיאולוגיה) דו-לשוני. כדאי שבתי-עת זה יופיע בהוצאה עברית ובהוצאה לועזית. הרפרודוקציות, [illegible] של הגלריה [illegible], תהיינה משובחות [illegible]. [illegible] ובחו"ל [illegible] ע"י ידיעת אמנותנו. בחו"ל תוכן [illegible] הקרקע לתערוכות ומפעלי מכירה אחרים, ארציים או [illegible].

3) ע"י בתי-עת זה ובאמצעי פרסום אחרים יש לעודד מלאכת ציור ישנה והדפסה באמת, (כלומר את הציור של [illegible] הדורות שלפנינו. דברים אלה חשובים בזמננו; ואפשר לשוות דבר ואפשר [illegible] לציור גדולות. אם המוסדות הציבוריים יעשו את הנסיון הראשון ויפאר [illegible] בציורים לא רק [illegible] הפנימיים, אלא גם חוץ מחלונות ביתו, אשר יתעוררו אמנם נוכחים סוערים, אבל גם בנושא המעורר, [illegible] שיתופת לפני הציירים שבה פעולה רחבת-ידים. [illegible] כן זוכנו המוסד הודות לציור פרסקו הוא בבית היהודי ג'ורג' מרקל, הנמצא בצרפת והמוכן לעלות לישראל. [3]

4) קמו תשיות, גרות ומלאכת מחשבת אחרת. בארץ ובחו"ל יש באמנות רבה בעבודות אמנותיות מאין זה. לעומת זה [illegible] + כמעט אין בידנו מה שנוכל להציע, מלבד [illegible] המצויה הנקראת בשם "בצלאל". והבעיה האמנותית [עיצוב יחודים] [המטרה] [illegible] ליצור עבודות שימושיות, אישיות ומודרניות, שלא תהיינה סתמיות, אלא [illegible] ארץ-ישראליות. [illegible] בית-ספר [illegible] יסלול דרכים גם לאמנות השימושית. כדאי שמפעל זה יתקבל בשיתוף פעולה עם משרד המסחר והתעשייה.

[illegible]

5) בשיתוף פעולה עם משרד האוצר: קופת מלווה וביטוח לאמנים וסופרים.
בעזרה לאגודת הציירים והפסלים להסתדרות הכללית. כן
"סידור ראשון" לאמנים עולים.
השפעה מתאימה של הקרן האמריקנית [illegible] המוסדות תרבות בא"י.

[4] התכונה האחרונה [illegible] ע"י הפסלים הציירים ולא ע"י [illegible] עזרה.

(3)

ג. פיתוח ממשי של בתי-נכות ומוסדות לחינוך אמנותי.

1) פיתוח רצוי ושם קביעת תחומיהם של המוזיאונים הקיימים ורבים ושם חלוקת-תפקידים מתאימה ביניהם. חלוקה כל עיקר מודגשת חלוקה נכונה של חומר מוזיאלי חדש.

2) פיתוח מחלקת (המשיג והמסורת) אחרונה במדינה. לפני עשר שנים, בימי בצלאל שהאימפריאליזם הופיע ... ערך בעם הסיני, הזמן נציג אותה ממשלה המרצחים לירושלים לפתוח בנאום תערוכת אמנות סינית ויפנית במוזיאון הלאומי „בצלאל". נראה שעמדה כזאת לא קרתה עוד. אבל מובן לא להסתפק בתערוכה זו ובאחרות.

3) רצוי שיזכה לפיתוח גם „בצלאל החדש" בירושלים. בו בית-ספר לאמנות פרטיים למחצה, כשיקבל סיוע ממשלתי כראוי. (הוא בית-ספרנו היחידי למלאכת מחשבת, ובמגמתו ציור ופיסול בין לפי שעה גם מחליפנו לאקדמיה.)

ד. שאלות בנין תרבותנו בכלל.

1) במאמרים לא מעטים דיונים בירור חדש של עמדתנו בין מזרח למערב. עד היום נוטים כל חיינו התרבותיים (ובכלל מערכת חינוכנו) לצד המערב. תלמידי בתי-הספר לומדים ההיסטוריה של מלחמות שהתנהלו בספרד הנוצרית, ועיקרי תולדות סביבתנו עוצם מונופולין ... ממחיים. מלבדנו הגיאוגרפי מחייב פיתוח יותר עצמאותנו ואיפכא לאוניברסליות. F סקנו הפוליטי כבר מורחב מזרחה ואנו מתחילים להבין את המחר העצום של אסיה. סדורנו שבמפעלינו התרבותיים בכלל והחינוכיים בפרט ננהג כדרגה המציאות.

2) בהבלטה יתרה מתבטא בין התרבותי שלנו החילוקים התרבותיים הבינ"יים לנו בזמן הרוב. (מתנהל בשיתוף פעולה עם אמצע דרום.) עיני רוב המעוניינים בהם מדויקים בהתמצבה אך ורק מערבה ... לבלות ידי אמנות ... . ולמה לא הולכת להם תערוכה בצלנו ולמה לא נשלחה אליהם תערוכה גדולה או קטנה של אמנותנו? אותה השאלה נשאלת גם ביחס לאמנות הלא-יהודית של מזרח אירופה ויצירת המועצות וגם לתחומים מזרחיים אחרים כגון ... כמו הודו. הוא הדבר הראוי לבדיקה. הן ידים עם המערב ... הלא נרשם אלה (שמולו ... רבים מצבנו) סלוון היסטוריה ... והמוזרים לנו ג"כ,

[illegible]

4

באותם דרכי הפרסום, [illegible] של מוסדות ממשלתיים [illegible]

עד לכאורה [illegible] להבנת [illegible] נזכר בגדודים שלו במלחמה

הגאת. מסירת המפקדים [illegible]

[illegible] מסירת ומפקדים אמנותיים. [illegible]

ניתן הסבר [illegible] נושאים דגולים לציור מונומנטלי, וכן לתגליות ולמיסוף;

דרוח נושאים כאלה יש לנסח את [illegible] ההכרזות של הסתדרויות.

קפלן, למשל, [illegible] "יידישער בעצלאלף צו פארשפרייטן קונסט". היא הצליחה להציל [illegible] יהודי

אמנות יהודית מודרנית ויהודי [illegible], [illegible] מצליחים למען האמנות [illegible] שנמלטו מן השואה.

מוסמכי הסמינר, שלמדו אצלי תולדות אמנות, יבואו בחשבון כבר בזמן הקרוב.

הבעיות [illegible] תולדות [illegible] כמו [illegible] לאמנות, אקדמיה וכו'.

סיכום אישי.

לפני חדשים אחדים הגשתי לד"ר בן יהודה הצעה למנות אותי למפקח של הוראת הציור בבתי-הספר. הוא [illegible] המפקח גוטמן, [illegible] בקרוב [illegible] למנות אותה בבוראה,

הבהירו לי, כי שמחלקת החינוך נוטה מבדר למסור את הפיקוח של [illegible] בידי מומחים, ואני [illegible] המועמד הרציני, אם לא היחידי, [illegible] גדולה אינה [illegible].

אשאר את [illegible] המוכ"ה [illegible] עצמו. חוץ מן המפעלים המוצעים לעיל אוכל לקבל עלי גם נושא של הפיקוח. את הקורסים למורים, למשל, או [illegible] בצריכה בקביעות [illegible].

אולי יואיל [illegible] המוכ"ה להשפיע למחלקת החינוך את הגשמת הצעתי בקרוב. ואולי יואיל להפקיד בידי תפקיד עוד יותר חשוב, זה של יועץ בעניני אמנות ואחראי לעניינים אלה. [illegible]

[illegible] המשרד [illegible] בעניני האמנות [illegible]

[illegible] האמנות הפלסטית [illegible]

[illegible] איש [illegible] תפקיד גדול [illegible].

[illegible] את הוראתי בסמינר [illegible] חצי יום [illegible] אותה עד [illegible] (ג'ולות ארכיאולוגיה ותולדות אמנות)

[illegible] אם [illegible] הצעה לפני פתיחת שנת הלימודים הבאה.

ולעתים אולי אפילו למעלה

3. למען האמנים חברי הקיבוצים.

בהתאם לכל רמתם האנושית של הקיבוצים נמצאים בהם כשרונות אמנותיים לא מעטים. רובם מועדים השאיפה ראויה לשמה, אבל כשרונות בולטים עדיין לא נמצאו. הקיבוצים עורכים התיעצויות מדי פעם בפעם ומחפשים דרך לכל מקרה לחוד. הדרך הנראית לי היא בערך כזאת:

מספר הציירים והפסלים המוסמכים לפי ידיעותיהם וכשרונותיהם להעמיד תלמידים איננו רב. אבל ארבעה או חמשה אמנים, אותם אפשר יהיה להחליף, תשולם הוראה קבועה לשלשה עד ארבעה תלמידים, שיתחלפו כל שנה.

אולם ועדה שבה יהיו מורכבת מנציג מצד החו"ה ונציגי הקיבוצים, ועל מיוחדים במקרים להאריך את תקופת הלימודים של חברים. הארכה כזאת תהיה טעונה אישור מצד קיבוצו של אותו חבר. הוצאות ההוראה יחולקו לפי הצעות מצד גורמי הקיבוצים בהתאם למספר חבריהם. אולם לנציג מצד החו"ה תינתן הזכות לשנוי החלוקה לטובת המפתח הזה, אם יראה הצדקה או הכרח לכך בהתחשב עם מידת הכשרונות המתחרים.

למימון המפעל יוכל אולי מצד החו"ה להשתתף ע"י תשלום ההוצאות לעצם ההוראה, בעוד שההוצאות לכלכלת החבר ושיורם תשלום של הקיבוצים וגרמיהם. עבודותיו של החבר או הרווח [illegible] תהיינה רכוש קיבוצו, שבלבד יוחזר לקיבוצים ע"ש חלק מהוצאותיהם. העסקה חלקית של החבר במשק בתקופת לימודיו או הפסקות זמניות וגיוס זמני לתפקידים אחרים (ע"י עבודות אחרות) יחלקו לאמנים שניים של הקיבוצים. שנת ההשתלמות האמנותית תספיק בודאי ברוב המקרים להבהיר את החבר לתפקיד של מורה לציור בבית הספר של קיבוצו. ע"י יחסוך הקיבוץ את מעצמו את ההוצאות למורה מבחוץ, והסכום זה יוסיף להכשרת גם המאמצים הכלליים שהושקעו. החברים האלה ישמשו באיפוק העבודות של הקיבוצים ע"י הרצאות לחוגים והדרכה ופעולות אחרות.

12 - 20

ב
33

יהיה עקרון ההתחרות (הרצוי)

לכן ~~יהיה בהתחרות השלטה~~ ביותר למסירת תפקידים אמנותיים לציירים.

מלבד החובה יהיה (המוסד) ~~[illegible]~~ [illegible] לזמנה או להטיל לחוות-דעת או להחליט;

~~ובמידה שהוא יוכל לזו גם את האחריות לביצוע~~ לפי חלקו יהיה גם אחראי לביצוע.

כן מציג את צד בן יהודה מלבד הנוכחי ~~[illegible]~~ הכוראת במקצוע המבוקר.

~~ארץ [illegible] מוצג לכל חיבור [illegible], ואם לא עכשיו אימתי.~~